

KİTABIN ADI,SINIFI: Ortaöğretim Demokrasi ve İnsan Hakları

YAZARI: Emine AŞAN

YAYINEVİ: Ekoyay Yayıncılık

YAYIN YERİ, YILI: Ankara, 2012

SAYFA SAYISI: 116

TEMA: Her İnsan Değerlidir

1. Kazanım: Her insanın değerli ve onurlu olduğunu kabul eder.

Bu kazanım, “Değer Verme” düzeyinde bir “Duyuşsal Alan” kazanımıdır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Çünkü ders kitabındaki ilgili konular, insanı en üstün varlık gören dolayısıyla diğer canlılar ve doğa üzerindeki tahakkümünü meşrulaştıran bireyler ortaya çıkaracak düzeyde kurgulanmıştır. Kazanım cümlesi başlı başına kitapta geçen konuların cümleleştirilmesi çabasıyla doğduğu için sorunludur.

2. Kazanım: Her bireyin kendine has özelliklerinin olduğunu kabul eder.

Bu kazanım, “Değer Verme” düzeyinde bir “Duyuşsal Alan” kazanımıdır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Çünkü ders kitabı özellikle cinsiyet temelli ayrımcılık sahneleri kurgulayarak tüm insanların eşit olmadığı mesajını vermekte ve cinsiyete dayalı toplumsal rol kalıplarını meşrulaştıracak düzeyde anlatımlar sergilemektedir. Ayrıca bu kazanım öğrencilerin anlayış seviyesine uygun değildir. Zira bu kazanıma günümüzde her türlü iyi eğitimden geçmiş yetişkin insanlar dahi ulaşamamaktadır. Farklılıklar her zaman hor görülmemekte, sistem ve toplumun bizzat kendisi tek tip bir birey, tek tip bir kimlik anlayışını alttan alta her aşamada ön plana çıkarmaktadır.

3. Kazanım: Kendi bireysel farklarının topluma neler katabileceğine ilişkin çıkarımlarda bulunur.

Bu kazanım, “Değerlendirme” düzeyinde bir “Bilişsel Alan” kazanımıdır. Bu kazanımda öğrencilerden, kendi özellikleriyle uygun toplumsal rolleri bağdaştırması istenmektedir. Ayrıca öğrenciye alttan alta “Topluma en iyi nasıl faydalı olabilirsiniz?” kıstası verilmekte ve bir içsel değerlendirme yapması istenmektedir. Kazanım; fiziksel ve zihinsel farklılıklar bağlamında gerçekleşen ve toplumsal düzen tarafından her an yeniden kurgulanan farklılıkları görmezden gelmiştir. Kazanımın ders kitabına yansımaları bir önceki kazanımların yansımalarında da olduğu gibi feci manzaralar yaratmıştır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Tam tersi ders kitabı bireysel farklılıklara dayalı ayrımcılığı ve aşağılamayı ön plana çıkaran anlatımlarla doludur. Örneğin; engelli bir birey bu kazanımın gerçekleştirilmesine yönelik olarak hazırlanmış etkinliklerle ve kitabın bizzat kendisi tarafından kendisinde bulunan bireysel farklılığının topluma hiç faydasının olmadığını tam tersi topluma zarar verdiği anlamını kolayca çıkarabilecek bir ortama sürüklenmektedir. Son olarak bu kazanımın Türk dili kullanımı açısından da hatalı olduğunu söylemek yerinde olacaktır. “...bireysel farklar...” diye bir ifade hatalı bir kullanımdır. Bu ifade olsa olsa “...bireysel farklılıklar...” olabilir.

4. Kazanım: Kendisine ve çevresindeki kişilere değer verir.

Bu kazanım, “Değer Verme” düzeyinde bir “Duyuşsal Alan” kazanımıdır. Uygun öğretim süreçleri kurgulandığı takdirde ulaşılabilecek bir kazanım olmasının yanında eksik yanı teoriden kaynaklanmaktadır. İnsan Hakları, Vatandaşlık ve Demokrasi anlatma iddiasında olan bir derste mutlaka tüm canlıların da yaşam ve özgürlük hakkı gibi haklarına değinilmesi gerekirken, yine insan temelli bir yaklaşım sergilenmiştir. İnsan bir şeylere değer verecekse bile bu unsurlar “kendisi” ve “çevresindeki kişiler” olarak sınırlandırılmıştır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkündür. Çünkü ders kitabı aynen kazanımda da olduğu gibi “Kendinize değer verin, çevrenizde çıkarınız bulunan kişilerle iyi geçinin, başka da bir şeye gerek yok!” mesajları veren anlatımlarla doludur.

5. Kazanım: İnsanlığın insani değerlerle korunup geliştirileceğini kabul eder.

Bu kazanım, “Değer Verme” düzeyinde bir “Duyuşsal Alan” kazanımıdır. Kazanım cümlesinde seçilen kavramlar muallakta kalmıştır denebilir. İnsanlıktan kastedilen

“insan uygarlığı” mı yoksa “insan hakları bağlamında olumlu ve üst düzey etkinlikler” mi yoksa “insan türü” müdür? Bir kere bu açıdan ne kastettiği anlaşılamamaktadır. Kastettiği her ne ise bu şey korunup geliştirilebilen bir şey olacaktır. Bu durumda kavram karmaşası yine nihayet bulamamaktadır. Dolayısıyla bir duyuşsal alan kazanımı olarak gösterirken bile tereddüt ettiğim bu kazanım için yorum yapamayacağım. İnsan uygarlığı elbette insani değerler korunarak geliştiğinde daha insani olur. Fakat kastedilen örneğin insan uygarlığının ortaya koyduğu teknolojiler ise bu teknolojiler için insani değerler bırakın korunmayı, görmezden gelinmekte, türlü silah teknolojileri ile insan hayatı ve değerleri hiçe sayılmaktadır. Bu açıdan ciddi şekilde aydınlatılması gereken karanlık bir noktada gördüğüm bu kazanımın, kitapta çok ifade bulamadığı da açıktır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir.

6. Kazanım: İnsanın varlığının ve onurunun korunmasında insan haklarının ve demokrasinin önemini fark eder.

Bu kazanım, “Alma” düzeyinde bir “Duyuşsal Alan” kazanımıdır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Çünkü en basitinden demokrasi kavramı dahi hiç ilgisi olmadığı bir dönemle (Timur Dönemi) ve üstelik bir Nasrettin Hoca fıkrası ile anlatılmaya çalışılmaktadır.

TEMA: Demokrasi Kültürü

1. Kazanım: Farklı tanımlarından yola çıkarak demokrasinin temel özelliklerini kavrar.

Bu kazanım, “Kavrama” düzeyinde bir “Bilişsel Alan” kazanımıdır. Özellikle bu kazanımı incelerken demokrasinin ne gibi farklı tanımları olabileceğine dair düşünmek durumunda kaldım ve ders kitabına göz attım. Ders kitabında beyin fırtınası etkinliği önerilmekte sorun cümlesi olarak “Demokrasi nedir?” gibi bir ifade verilmektedir. Dolayısıyla ders kitabı bu konuda çok yetersizdir. Beyin fırtınasının ne olduğunu, nasıl uygulandığını bilmeyen bir kitapla karşı karşıyayız. Asıl olarak ders kitabı bir kenara bırakılacak olursa, kazanım cümlesinde bahsettiği gibi demokrasinin ne gibi farklı tanımları olabilir onu bilemiyorum. Olsa olsa aynı tanımın farklı ifade

biçimleri ve aynı tanımın farklı alt temalarına değinen varyasyonları söz konusu olabilir. Yoksa demokrasi bizim ve dünyanın malumu olan tanımıyla, çerçevesi belli bir anlayıştır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir.

2. Kazanım: Demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark ederek onu bir yaşam biçimi olarak benimser.

Bu kazanım, birçok yönden sorun içeren bir kazanımdır. Şöyle ki bir kazanım cümlesi iki ifade/yeterlilik içeremez. Bu kazanım cümlesinde iki yeterlilikten bahsedilmektedir. Birincisi "...demokrasinin insana ve insan iradesine verdiği önemi fark etmek..." ikincisi "...demokrasiyi bir yaşam biçimi olarak benimsemek..."

İki ayrı kazanım olsaydı bunlardan birincisi, "Alma" düzeyinde bir "Duyuşsal Alan" kazanımı olacaktı. İkincisi ise "Bir Değer ya da Değerler Bütünü Tarafından Karakterize Edilme" düzeyinde bir "Duyuşsal Alan" kazanımı olacaktı. Kazanım en başta açıklamış olduğum bu yönü nedeniyle sorunludur. Öte yandan "bu kazanım cümlesinin ikiye bölünerek 2 ayrı kazanım şeklinde verildiğini düşünseydik neler olurdu?" diye bakmadan edemiyoruz. Kazanım cümlesindeki iki ifade ayrı kazanımlarda verilseydi, birinci ifadenin bulunduğu kazanım gerçekleştirilebilir bir formda olabilirdi. Fakat bu sefer ikinci ifadenin bulunduğu kazanım 8. sınıf düzeyindeki bir çocuğa çok ağır gelecekti. Çünkü demokrasiyi yaşam biçimi haline getirmek, duyuşsal alanın en üst seviyesindeki bir yeterlilik demektir. Demokrasi artık bireyin karakterinin ayrılmaz bir tamamlayıcısı olmuş demektir. Bu kazanıma, yeterli eğitime sahip yetişkin bireylerde bile ulaşılamazken 8. sınıf düzeyinde ulaşmak oldukça güç gözükmektedir.

Son olarak kazanımı ders kitabı açısından da incelemek doğru olacaktır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Çünkü birincisi kazanım cümlesi hatalıdır. İkincisi 2'ye ayrılarak verilmeye çalışılsa bile üst düzey kalmaktadır. Kitapta ise ilgili konular fıkralarla, atasözleriyle, masallarla işlenmeye çalışılmaktadır. Pedagojik açıdan hatalarla dolu olan bu kitabın bu kazanımı vermesi imkânsızdır.

3. Kazanım: Demokratik bir vatandaş olmanın gereklerini örneklerle açıklar.

Bu kazanım, “Kavrama” düzeyinde bir “Bilişsel Alan” kazanımıdır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Kitapta ilgili kazanıma yönelik olarak yer verilen konularda, kitabın kendisi demokratik anlayıştan uzak örnekler vererek ideal demokratik vatandaş tanımını öğrenciden beklemektedir. Öğrenci yanlış örneklerin zaten farkındadır. Önemli olan ders kitabı olarak doğru örnekleri verebilmektir. Ayrıca öğrenci seviyesini karşılamayan bayağı anlatımlarla, kurulamayan nedensellik ilişkileriyle ve abes görsellerle aktarılmaya çalışılan bilginin sınırları dahi belli değildir. Oysaki bu kazanım uygun öğretim süreçleri izlendiğinde gerçekleştirilebilecek bir kazanımdır.

4. Kazanım: Farklı görüş, düşünce, inanç, anlayış ve kültürel değerlerin toplumsal yaşamı zenginleştirdiğini kavrar.

Bu kazanım, “Kavrama” düzeyinde bir “Bilişsel Alan” kazanımıdır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Çünkü kitapta farklılıkların bir zenginlik olmadığı tam tersine olumsuzluklar yarattığı mesajını veren metinler ve ifadeler vardır. Örneğin, ders kitabında 52. sayfada etkinlik içinde “Birbirinden farklı görüş ve inançtaki insanların bir arada yaşamaları toplumda hangi değerlerin ortaya çıkmasına neden olur?” gibi facia düzeyinde bir soru yöneltilebilmektedir. “...neden olmak...” ifadesi olumsuz şeyleri ifade etmek için kullanılan bir ifadedir. Değerler burada attan alta olumsuz gösterilmektedir. İtaat kültürü ve üstün kültürler gibi kalıp yargıları beslemekte araç haline gelen “hoşgörü” teriminin geçmediği bir pasaj hemen hemen hiç yoktur. Ayrıca kitap “...hiç okula gitmemiş bir ev kadını bile...” gibi ifadeleriyle uygunsuzluğunu her satırda defalarca göstermiştir.

5. Kazanım: Ayrımcılığın çeşitli biçimlerini sorgulayarak ayrımcılık yapmama konusunda duyarlılık gösterir.

Bu kazanım “Değer Verme” düzeyinde bir “Duyuşsal Alan” kazanımıdır. “Ayrımcılık nedir, hangi konularda ayrımcılık yapılır?” gibi komik derecede ve elbette facia düzeyindeki sorularıyla konuyu işlemeye ve kazanımlara ulaşmaya çalışan kitap yine yetersiz kalmıştır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı

gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Olumsuz örneklerle konu işlenmiştir dolayısıyla olumlu örnekler -dersin öğretmeni ilgili ve dikkatli değilse- göz ardı edilecektir. Olumsuz örnekler öğrencilerin karşısına tekrar tekrar çıkarılmış böylece bilerek veya bilmeyerek bu kötü örneklerin, öğrencilerin yaşantıları için örnek alabilecekleri durumlar olması sağlanmıştır. Çünkü öğrenciye doğru davranışlar verilmemiştir, doğru davranışlar örneklenmemiştir.

6. Kazanım: Toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanmasında kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir.

Bu kazanım cümlesi baştan aşağı hatalı bir cümledir. En temelde "...kendi konumu..." gibi bir ifadeyi kullanarak bireyler arası konumlar, sınıflar ve düzeyler tayin eden bir kazanım cümlesi nasıl olacaktır da cinsler arası eşitliği sağlama iddiasında olacaktır? Kazanım zaten duyuşsal alanın en üst düzeyine hitap ettiği için bu yaş seviyesi için kazandırılabilirlik düzeyi ayrıca tartışılabilir bir formdadır. Öte yandan; öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması da mümkün değildir. Ders kitabı, bu kazanım için tasarladığı bölümde cinsiyete dayalı ayrımcılığı bizzat kendisi yapmaktadır. Kalıp yargıları kırma işlevi görmesi gerekirken, atasözleriyle bu yargıları yeniden üretmekte, yeniden güncelleştirmektedir. Ders kitabının en sorunlu bölümlerinden birisi bu bölümdür.

7. Kazanım: Karşılaştığı sorunların çözümünde demokratik tutum ve davranışları benimser.

Bu kazanım da duyuşsal alanın en üst düzeyine sokulabilecek bir kazanım olması hasebiyle tam olarak kazandırılabilir değildir. Buna etken olabilecek birçok sosyokültürel, sosyoekonomik faktör mevcuttur. Bu faktörlere geçmiş kazanımlarda da değinmediğim için şimdi de değinmeyeceğim. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması da mümkün değildir. Çünkü ders kitabı bu kazanımı kazandıracak düzeyde anlatımlar sunmamaktadır. "Kocaman sesler çıkaran fil", "Konuşan ağaçlar" gibi masallarla konu işlenmiştir. Seviye; öğrenci seviyesini ve beklentisini karşılamamaktadır.

8. Kazanım: Birlikte yaşam kültürü için diyalog ve etkili iletişimin önemini fark eder.

Bu kazanım, “Alma” düzeyinde bir “Duyuşsal Alan” kazanımıdır. Normalde uygun öğretim süreçleri izlenirse kazandırılabilir bir formdadır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Çünkü ders kitabında farklı kültür vurgusu altında kültür ayrıştırması yapılmakta, pasajlarda kapitalist anlayış empoze edilmekte ve insanlar arası karşılıklı fayda ilişkileri, olması gerekeni ideal ilişkiler olarak gösterilmektedir.

9. Kazanım: İş bölümü ve iş birliğinin, demokratik toplum yaşamı için taşıdığı önemi örneklerle açıklar.

Bu kazanım, “Kavrama” düzeyinde bir “Bilişsel Alan” kazanımıdır. Kazanım sorunlu bir ifade olan “iş bölümü” ifadesini içermektedir. İş bölümü ifadesi eğitim süreçlerinde dikkatle kaçınılması gereken bir ifadedir. Zira cinsiyet temelli bir göndermeye sahiptir. İnsanların belli özelliklerindeki farklılıklar nedeniyle sadece belli işleri yapabilecekleri vurgusu vardır. Anlatılarda da söz konusu iş bölümü ve roller sorgulanmadan kabul edilebilmektedir. Ayrıca öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması da mümkün değildir. Ders kitabındaki ilgili pasajlarda “Birey devletsiz bir hiçtir!”, “Birey tek başına bir hiçtir!” gibi sorunlu mesajlar verilmektedir. Önerilen proje çalışmalarını öğrenciler için çok üst düzey kalmaktadır.

TEMA: Hak ve Özgürlüklerimiz

1. Kazanım: Hak, özgürlük ve sorumluluk arasındaki ilişkiyi fark eder.

Bu kazanım, “Analiz” düzeyinde bir “Bilişsel Alan” kazanımıdır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Çünkü ders kitabının ilgili bölümlerinde; kurulamayan nedensellik ilişkileri, alakasız görseller ve seviyeyi karşılayamayan anlatılar mevcuttur.

2. Kazanım: İnsan haklarının ve özgürlüklerinin herkes için doğuştan ve vazgeçilmez olduğunu kavrar.

Bu kazanım, “Kavrama” düzeyinde bir “Bilişsel Alan” kazanımıdır. Kazandırılabilir formda, basit formda bir kazanımdır. Buna rağmen, öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Ders kitabı, ilgili bölümlerde “insanın diğer canlılar arasındaki özel yeri” temelli anlatılarıyla insanın diğer canlılar üzerine tahakküm serbestisi anlayışını alttan alta destekleyen ifadelerle doludur

3. Kazanım: Hak ve özgürlüklerin ihlal edildiği durumlara ilişkin demokratik çözüm önerileri geliştirir.

Bu kazanım, “Sentez” düzeyinde bir “Bilişsel Alan” kazanımıdır. Diğer kazanımların kitapta ifade buluş şekillerine nazaran bu kazanım, kitapta daha uygun ifade bulmuştur denebilir ama buna rağmen en temel hatalara yine imza atan örnekler, ilgili bölümde de mevcuttur. Tarihsel süreçteki bazı demokratik mücadelelere dair metinlere yer verilen kısımları uygun görülmüştür. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması kısmen mümkün olabilir.

4. Kazanım: Hak ve özgürlüklerin demokratik bir ortamda gerçekleşebileceğini fark eder.

Bu kazanım, “Alma” düzeyinde bir “Duyuşsal Alan” kazanımıdır. Gerçekleştirilebilir bir kazanımdır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Çünkü söz konusu kazanım seviyeyi karşılamayan metinlerle ve örneklerle işlenmeye çalışılmıştır.

5. Kazanım: Demokratik toplumlarda sivil toplum kuruluşlarına katılımın önemini kavrar.

Bu kazanım, üst düzey bilişsel bir kazanımdır. Benim görüşüme göre “Değerlendirme” düzeyindedir. Çünkü bireyin demokratik bir toplumun ölçütlerini bilmesi ve sivil toplum kuruluşlarına katılımın bu ölçütleri gerçekleştirmedeki önemini fark etmesi, birçok bilgisini sentezlemesi gerekmektedir. Dolayısıyla aslında demokratik birey yetiştirme amacına hizmet edebilecek bir kazanımdır. Bununla birlikte, öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir.

Çünkü ilgili bölümlerde sivil toplum kuruluşları adına demokrasi ile doğrudan ilgili olan sendikalar gibi sivil toplum kuruluşları yerine, TEMA gibi bir kuruluş örnek olarak işlenmiştir. İlgisiz bağlantılarla dolu anlatımla kazanım gölgelenmiştir.

6. Kazanım: İnsan hakları ile ilgili gelişmeleri takip etmeye istekli olur.

Bu kazanım, “Alma” düzeyinde bir “Duyuşsal Alan” kazanımıdır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması kısmen mümkün olabilir. Ntelikli ve düzeyli metinler kazanımı gerçekleştirme adına uygun bulunmuştur fakat kitapta genel olarak bulunan hatalar nedeniyle zaman zaman asıl hedefler gölgelenebilmektedir.

7. Kazanım: Hukukun üstünlüğünü kabul eder.

Bu kazanım, “Değer Verme” düzeyinde bir “Duyuşsal Alan” kazanımıdır. Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımın ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Çünkü ilgili bölümlerde konu ilgisiz görsellerle ve seviyesi düşük metinlerle işlenmeye çalışılmıştır.

TEMA: Görev ve Sorumluluklarımız

Öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu ünite kazanımlarının hiç birinin ders kitabı ile kazandırılması mümkün değildir. Ders kitabının en sorunlu ünitesi bu ünedir. Ünite geneli dikkate alınmayacak derecede düşük seviyedeki bir ciddiyetle yazılmıştır. Tek bir satırı bile kazanımların hiç birine hizmet edememektedir. Metinlerdeki bağlantısızlık ve genel hataların yanında aslında bir ders kitabında olmaması gereken ciddiyetsizlik göze çarpacak derecede yüksek seviyededir. Ders kitabı bazı bölümlerinde gerçekten iyi metinler ortaya koyabilmiştir fakat öyle bölümler vardır ki bu bölümleri yazan kişiyle diğer bölümleri yazan kişi arasında çarğlar var denebilir. Bu durum bize bu ders kitabı için her ne kadar bir kişinin kaleminden çıktığı iddia edilse de aslında birden fazla ve farklı anlayışa sahip bir çok kişinin kaleminden çıktığını göstermektedir. Dolayısıyla kazanımların formunu ayrıca incelemeye gerek kalmamaktadır. Kazanımları sadece isim olarak belirtmeyi uygun görüyorum.

1. Kazanım: Kendisinin ve toplumun yaşam kalitesinin yükseltilmesi için sorumluluk üstlenmenin önemini fark eder.
2. Kazanım: İçinde yaşadığı topluma ve insanlığa karşı sorumluluklarını yerine getirmek için çaba harcar.
3. Kazanım: Toplum yaşamını düzenleyen kurallara uymanın sorumluluğunu üstlenir.
4. Kazanım: Karar verme süreçlerine katılmanın önemini bilir ve kendi konumuna uygun sorumluluklar üstlenir. (Sorunlu Kazanım/ İki ifade var)
5. Kazanım: Devletin vatandaşlarına karşı görev ve sorumluluklarına örnekler verir.
6. Kazanım: Vatandaşlık görevlerini yerine getirmenin önemini kavrar.
7. Kazanım: Toplumun birlik ve beraberliğini sağlayan değerleri koruma ve geliştirme konusunda sorumluluk üstlenir.
8. Kazanım: Kamu mallarının ve ortak yaşam alanlarının korunmasında sorumluluk üstlenir.
9. Kazanım: Engelli, yaşlı vb. bireylerle empati yaparak onların rahat bir yaşam sürdürebilmeleri için sorumluluk üstlenir.
10. Kazanım: Toplumsal sorunların farkına varır ve bunlar hakkında konumuna uygun çözüm önerileri geliştirir. (Sorunlu Kazanım/ İki ifade var)

Son olarak söylenebilir ki yıllık planda ifade bulan kazanımlar, TTK'nun öğretim programında ifade bulan kazanımlardır. Kazanımların gerçekleştirilmesi adına yıllık planda kitap tek alternatif olarak gösterildiği için, kazanımların ders kitabında yer alıp alamadığına değinmek elzem olmuştur. Zaten öğretim süreçlerinde ders kitabının etkin olarak kullanıldığı gerçeğinden hareketle söz konusu kazanımların sadece ders kitabı ile kazandırılması da pek mümkün değildir. Ders kitabını, öğrenmelerin temeline oturtan anlayışlar keskin bir devrimle bundan vazgeçmelidirler.